

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« 01 » 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лінгвістична експертологія: Мовні експертизи

для студентів

спеціальності **035 Філологія**
освітнього рівня другого (магістерського)
спеціалізації **035.01 Українська мова та література** освітньої
програми **035.01.01 Українська мова та література**

Київ – 2023

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій Жильцов
2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Лінгвістична експертологія:
Мовні експертизи

для студентів

Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.01 Українська мова та література
Освітньої програми 035.01.01 Українська мова та література
Освітнього рівня другого (магістерського)

Київ – 2023

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Лінгвістична експертологія		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	9 / 270	
Курс	VI	
Семестр	3, 4	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Змістовий модуль 1. Юридично-лінгвістичні експертизи		
Обсяг кредитів	2	
Обсяг годин, в тому числі:	60	
Аудиторні	16	
Модульний контроль	4	
Самостійна робота	33	
Семестровий контроль	7	
Форма семестрового контролю	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – сформувати наукові знання про лінгвістичні експертизи, що виконуються в юридичній галузі, як спеціальну сферу прикладного застосування фахової компетенції, а також про актуальні проблеми сучасної юридично-лінгвістичної експертизи; набути практичних вмінь і навичок лінгвіста-експерта в судовій сфері. Окрему увагу приділено вивченню нормативно-правових актів, які регламентують проведення лінгвістичних криміналістичних експертиз.

Завдання дисципліни:

- 1) розширити загальнолінгвістичну підготовку філологів;
- 2) визначити коло основних проблем лінгвістичної експертизи як юридичної сфери експертної діяльності;
- 3) сформувати системні уявлення про основні напрямки здійснення юридично-лінгвістичної експертизи;
- 4) поглибити фахову компетенцію лінгвістів щодо функціонального і стилістичного ресурсу української мови у процесі вирішення експертних завдань;
- 5) сформувати професійні вміння щодо аргументованої оцінки письмового і усного тексту як предмету юридично-лінгвістичної експертизи.

Під час лекційних і практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти, майбутні магістри за спеціалізацією «Українська мова та література», освітньою програмою «Українська мова і література» *набувають таких програмних компетентностей: ЗК – 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7, 8; 9 (загальні компетентності), ФК – 4; 6; 7; 11 (фахові компетентності).*

ЗК-1: Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-2: Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК-3: Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-4: Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

- ЗК-5:** Здатність працювати в команді та автономно.
ЗК-6: Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК-7: Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК-8: Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК-9: Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ФК-4: Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного /мовленнєвого матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК-6: Здатність застосовувати поглиблені знання з української мови і літератури для вирішення професійних завдань.

ФК-7: Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в галузі досліджень з українського мовознавства.

ФК-11: Здатність до створення, редагування, реферування і систематизації текстів усіх типів, зокрема перекладних.

3. Результати навчання за дисципліною

Після опанування дисципліни «Психолінгвістика» студенти повинні мати такі *програмні результати навчання*: ПРН-3-1; ПРН-3-2; ПРН-У-2; ПРН-У-3; ПРН-У-4; ПРН-У-7; ПРН-У-8; ПРН-У-9; ПРН-У-10; ПРН-У-11; ПРН-С-1; ПРН-С-3; ПРН-С-4.

ПРН-3-1: Демонструвати знання в галузі гуманітарних наук, застосовувати їхні методи в різних видах професійної діяльності.

ПРН-3-2: Виявляти знання і розуміння мовознавчих дисциплін у синхронії та діяхронії.

ПРН-У-2: Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН-У-3: Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН-У-4: Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПРН-У-7: Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН-У-8: Збирати й систематизувати мовні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів.

ПРН-У-9: Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН-У-10: Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН-У-11: Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН-С-1: Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН-С-3: Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН-С-4: Здійснювати науковий аналіз мовного й мовленнєвого матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

№	Назва заняття	Кількість годин					
		Разом	Аудиторні	Лекції	Семинари	Самостійні роботи	Мультипльний контроль
Змістовий модуль I. Теоретичні засади судової лінгвістичної експертології							
1.	Теоретичні та методичні засади судової лінгвістичної експертизи. Принципи класифікації та види експертиз.	12	4	2	2	8	
2.	Нормативне регулювання лінгвістичних експертиз мовлення	12	4	2	2	8	
Разом		26	8	4	2	16	2
Змістовий модуль II. Прикладні аспекти лінгвістичної експертології							
5.	Судова лінгвістична експертиза об'єктів інтелектуальної власності	12	4	2	2	8	
6.	Семантико-текстуальна лінгвістична експертиза.	13	4	2	2	9	
Разом		37	8	4	4	17	2
Семестровий контроль							7
Разом за навчальним планом		60	16	8	8	33	11

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Теоретичні засади судової лінгвістичної експертології

Тема 1. Теоретичні та методичні засади судової лінгвістичної експертизи.

Принципи класифікації та види експертиз.

Теоретичні та методичні основи лінгвістичної експертизи. Принципи класифікації та види експертиз.

Предмет і об'єкт лінгвістичної експертизи. Текст як об'єкт лінгвістичної експертизи.

Лінгвістична експертиза серед інших експертиз: спільне та відмінне.

Загальні принципи експертування. Лінгвістична експертиза як баланс суперечностей.

Експертиза як дослідження і її сучасні тенденції. Місце лінгвістичної експертизи в загальній класифікації судових експертиз. Типові питання лінгвістичного дослідження за різними категоріями справ і межі компетенції лінгвіста-експерта.

Рекомендована література:

Основна: 1; 4.

Додаткова: 3, 4

Тема 2. Нормативне регулювання лінгвістичних експертиз мовлення

Лінгвістичний та юридичний статуси лінгвістичної експертизи мовлення.

Норми українського законодавства, що регулюють статус, процедуру підготовки експертизи та методику її проведення.

Основні нормативно-правові акти України, що регулюють експертну діяльність. Підстави для призначення експертизи. Установи та особи, які здійснюють експертну діяльність. Загальні вимоги до змісту, структури і оформлення експертиз. Поняття об'єкта експертизи. Типи об'єктів. Предмет експертизи. Спеціаліст і експерт як суб'єкти діяльності.

Рекомендована література:

Основна: 3; 4; 5

Додаткова: 1, 2.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ.

Прикладні аспекти лінгвістичної експертології

Тема 3. Судова лінгвістична експертиза об'єктів інтелектуальної власності

Дослідження, пов'язані з комерційними (фірмовими) найменуваннями, торговельними марками (знаками для товарів і послуг).

Об'єкти права інтелектуальної власності як нематеріальні об'єкти, які набувають правової охорони при дотриманні всіх установлених законодавством умов і фіксації в певній об'єктивній (матеріальній) формі.

Рекомендована література:

Основна: 4; 5

Додаткова: 2, 3.

Тема 4. Семантико-текстуальна лінгвістична експертиза

Лінгвістична експертиза мовлення. Авторознавчі та семантико-текстуальні дослідження. Авторознавчі та семантико-текстуальні дослідження у межах лінгвістичної експертизи писемного мовлення.

Ідентифікаційні та діагностичні дослідження усного мовлення особи та семантичні

дослідження усного мовлення у межах лінгвістичної експертизи усного мовлення.
Семантико-текстуальна експертиза писемного мовлення. Встановлення змісту понять, лексичного значення слів або словосполучень, використаних в тих або інших текстах, їх стилістичної забарвленості, смислового навантаження, характеру інформації, що міститься в текстах (чи може така інформація розглядатися як образлива, чи містить вона загрозу конкретній особі (особам) тощо), тобто вирішення питань мовленнєвого характеру, не пов'язаних із встановленням фактичних даних про автора.

Лінгвістична експертиза усного мовлення.

Рекомендована література:

Основна: 1; 4. 5

Додаткова: 1, 2, 3, 4.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Семестр	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4
Відвідування практичних занять	1	4	4
Робота на практичному занятті	10	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20
Виконання модульної роботи	25	2	50
	Разом	-	118
Максимальна кількість балів: 118			
Розрахунок коефіцієнта: $118/60=1,96$			

6. 2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Тема: Теоретичні та методичні засади судової лінгвістичної експертизи.

Принципи класифікації та види експертиз.

Завдання 1.

Оформіть вступну частину експертного висновку (тип експертизи визначити самостійно).

Завдання 2.

Виконайте завдання на матеріалі наведених в ЕНК експертиз:

1. Оцініть характер висновків експерта.
2. Оцініть компетентність експерта.
3. Оцініть питання з точки зору компетенції експерта.
4. Типологізуйте завдання експертних висновків.
5. Опишіть методи експертних висновків.
6. Визначте вид експертизи.

Тема: Нормативне регулювання лінгвістичних експертиз мовлення

Завдання 1.

Використовуючи чинні норми права, які регламентують особливості призначення й виконання лінгвістичних експертиз в Україні та іншій країні (на вибір), зробіть висновок

про актуальність і популярність лінгвістичних експертиз у різних державах.

Тема: Судова лінгвістична експертиза об'єктів інтелектуальної власності

Завдання 1.

Проведіть наступні експериментальні дослідження:

Оцініть тотожність / відмінність товарних знаків abidas і adidas.

Оцініть тотожність / відмінність товарних знаків Слон і Slon.

Тема: Семантико-текстуальна лінгвістична експертиза.

Завдання 1.

Виконайте експертизу (дослідження). Предмет дослідження: тлумачення словосполучення «узгоджені дії» в контексті норм ч. 4 ст. 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I.			
Теоретичні засади судової лінгвістичної експертології			
Тема. Теоретичні та методичні засади судової лінгвістичної експертизи. Принципи класифікації та види експертиз.	Практичне заняття, конспект, експрес-опитування, модульний контроль, залік	5*1	I-II
Тема. Нормативне регулювання лінгвістичних експертиз мовлення	Практичне заняття, конспект, експрес-опитування, модульний контроль, залік	5*1	III- IV
Змістовий модуль II.			
Прикладні аспекти лінгвістичної експертології			
Тема. Судова лінгвістична експертиза об'єктів інтелектуальної власності	Практичне заняття, конспект, експрес-опитування, модульний контроль, залік	5*1	V
Тема: Семантико-текстуальна лінгвістична експертиза	Практичне заняття, конспект, експрес-опитування, модульний контроль, залік	5*1	VI
			Разом: 20 балів

Критерії оцінювання виконаних студентами завдань для самостійної роботи

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Юридично-лінгвістичні експертизи» оцінюється за такими параметрами:

5 балів – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, із наведенням прикладів і застосуванням методу аналізу. Студент самостійно працює з науковою літературою; робить висновки; вміє формулювати й обґрунтовувати власну позицію.

4 балив – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, але з певними помилками щодо викладу матеріалу та без наведення прикладів до окремих фактів і явищ. Студент працює із запропонованою науковою літературою; робить висновки. Однак у процесі відтворення самостійно дібраного матеріалу простежується брак власних суджень і прояву узагальнень.

3 бали – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, але з порушенням логіки й послідовності викладу матеріалу та без ілюстрування прикладами. У роботі допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Студент працює із запропонованою науковою літературою, але аналізує її недбало, без висвітлення поглядів різних науковців.

2 бали – завдання для самостійної роботи виконані не в повному обсязі, частково самостійно. Студент володіє матеріалом на початковому рівні, викладає його хаотично і необґрунтовано, без дотримання мовних норм; має фрагментарні навички роботи з науковими джерелами і не вміє робити висновки.

1 бал – виконано менше половини завдань для самостійної роботи. Матеріал фрагментарний, не систематизований, не ілюстрований прикладами, порушена структура викладу. Його основу складає необґрунтоване копіювання чужих думок і позицій. Студент не вміє працювати з науковими джерелами і робити узагальнення.

0 балив – більшу частину самостійних завдань не виконано. Студент лише частково володіє навчальним матеріалом, не вміє чітко, лаконічно й послідовно висвітлювати його; не працює з науковими і навчальними джерелами.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Кожний модуль включає бали за модульну контрольну роботу (модульний контроль).

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в ЕНК.

Модульний контроль здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Модульна контрольна робота містить 25 тестових завдань.

Критерії оцінювання виконання студентами модульних контрольних робіт: правильна відповідь на одне тестове завдання – 1 бал.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль із навчальної дисципліни «Лінгвістична експертологія: Юридично-лінгвістичні експертизи».

До складання екзамену допускаються студенти, які активно відпрацювали всі практичні заняття, написали всі модульні контрольні роботи та виконали блок самостійної роботи.

Критерії оцінювання

Здійснюватиметься семестровий контроль із дисципліни "Лінгвістична експертологія" з урахуванням компонентів чотирьох дисциплін: «Юридично-лінгвістичні експертизи», «Мовні експертизи», «Психолінгвістика», «Психолінгвістичні експертизи». Контроль проводитиметься комплексно: одне завдання з дисципліни «Юридично-лінгвістичні експертизи» (10 б.), одне завдання - «Мовні експертизи» (10 б.), одне завдання - «Психолінгвістика» (10 б.), одне завдання - «Психолінгвістичні експертизи» (10 б.). Відповідно чотири завдання - 40 балів.

Критерії оцінювання теоретичного питання (максимальна кількість балів: 10)

Значення оцінки	Оцінка за п'ятнадцятибальною шкалою
Відмінний рівень знань у межах обов'язкового матеріалу з можливими, незначними недоліками	9-10 балів

Достатньо високий рівень знань у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок	8 балів
Загалом добрий рівень знань з незначною кількістю помилок	7 балів
Посередній рівень знань із значною кількістю недоліків.	5-6 балів
Мінімально можливий допустимий рівень знань	4 бали
Недостатній рівень знань із значною кількістю помилок	1-3 бали

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Види судових лінгвістичних експертиз. Особливості термінології.
2. Юрислінгвістика: історія виникнення, мета і завдання. Юрислінгвістика в Україні та за кордоном.
3. Теорія лінгвістичних експертиз. Класифікація судових лінгвістичних експертиз.
4. Нормативне забезпечення діяльності лінгвіста-експерта.
5. Загальні вимоги до змісту, структури і оформлення експертиз.
6. Дослідження, пов'язані з комерційними (фірмовими) найменуваннями, торговельними марками (знаками для товарів і послуг).
7. Лінгвістична експертиза мовлення.
8. Авторознавчі дослідження у межах лінгвістичної експертизи писемного мовлення.
9. Ідентифікаційні та діагностичні дослідження усного мовлення особи та семантичні дослідження усного мовлення у межах лінгвістичної експертизи усного мовлення.
10. Семантико-текстуальна експертиза писемного мовлення.
11. Семантичний аналіз слів в експертній практиці. Оксюморон.
12. Семантичний аналіз слів в експертній практиці. Семантика компромату.
13. Семантичний аналіз слів в експертній практиці. Гіперонімічна характеристика термінів.
14. Семантичний аналіз слів в експертній практиці. Семантичні відносини між словами.
15. Семантичний аналіз слів в експертній практиці. Інтерпретація лінгвістично визначаються термінів в тексті інструкцій і підзаконних актів.
16. Семантика службових слів у фінансових документах.
17. Використання корпусів текстів в експертній практиці.
18. Технологія експертної діяльності. Уточнення словникового тлумачення слова.
19. Технологія експертної діяльності. Визначення значень вільного словосполучення.
20. Фоноскопична експертиза.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок

Рейтин- гова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

**7. Навчально-методична картка дисципліни
Юридично-лінгвістичні експертизи**

Разом: лекції – 8 год., практичні заняття – 8 год.,
самостійна робота – 33 година, МКР – 4 год., семестровий контроль – 7 год., екзамен

Тиждень	I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII
Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II	
Назва модуля	Теоретичні засади судової лінгвістичної експертології.		Прикладні аспекти лінгвістичної експертології	
Кількість балів за модуль	59 балів		59 балів	
Лекції	Л. 1	Л. 2	Л.3	Л. 4
Години	2 год.	2 год.	2 год	2 год.
Теми лекцій	Теоретичні та методичні засади судової лінгвістичної експертизи. (1 б.)	Нормативне регулювання лінгвістичних експертиз мовлення (1 б.)	Судова лінгвістична експертиза об'єктів інтелектуальної власності (1б)	Семантико-текстуальна лінгвістична експертиза. (1 б.)
Теми практичних занять	Принципи класифікації та види експертиз (11 б.)	Методології проведення лінгвістичних експертиз мовлення (11 б.)	Закономірності здійснення експертиз об'єктів інтелектуальної власності (11б)	Особливості проведення семантико-текстуальних лінгвістичних експертиз (11б.)
Самостійна робота	5x2=10 балів		5x2=10 балів	
Види поточн. контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	
Іспит 10 б				

7. ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Основна література

1. Ажнюк Л.В. Лінгвістична параметризація мовного злочину: методологічні підходи *Мова і суспільство*. 2017. Випуск 8. С. 33–46.
2. Ажнюк Л. В. Лінгвістична експертиза як юридичний інструмент *Мовознавчі студії*, 2017. Випуск 66. С. 8–15.
3. Компанцева Л.В. Лінгвістична експертиза соціальних мереж : підручник. Київ : АграрМедіяГруп, 2018. 318 с.
4. Лінгвістична експертиза: підручник / Л. І. Шевченко, Д. Ю. Сизонов. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2021. 244 с.
5. Barraud B. La linguistique juridique *La recherché juridique*. Paris, 2016. 153 p.

Додаткова література

1. Юрислінгвістика : словник термінів і понять / укладачі: Л. І. Шевченко, Д. В. Дергач, Д. Ю. Сизонов, І. В. Шматко. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2015. 348 с.
2. Навчально-методичний комплекс зі спеціалізації "Лінгвістична експертиза" (для студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка) / Уклад. : Л.І. Шевченко, Д.В. Дергач, Д.Ю. Сизонов / За ред. проф. Шевченко Л.І. Київ : "Логос", 2015. 40 с.
3. Сизонов Д.Ю. Фаховий аналіз медійної фразеології в юрислінгвістичному аспекті. *Одеський лінгвістичний вісник: спецвипуск*. 2017. С. 195-200.
4. Харитоновна Є. О., Харитоновна О. І., Клименко Н. І. Авторське право та авторознавча лінгвістична експертиза у цифрову добу. Київ : Фенікс, 2017. 270 с.